C/2024/1570

5.3.2024

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha mladých lidí v rozvoji venkova

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2024/1570)

Zpravodajka: **Nicoletta MERLO**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	25. 1. 2023
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
	stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	22. 11. 2023
Přijato na plenárním zasedání	14. 12. 2023
Plenární zasedání č.	583
Výsledek hlasování	
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	193/0/1

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropa potřebuje vizi, odhodlání a účast mladých lidí, aby bylo možné vybudovat lepší budoucnost pro všechny. Venkovské oblasti hrají zásadní úlohu pro hospodářskou a sociální soudržnost. Klíčový význam má zajištění rovného zacházení a plného zapojení mladých lidí na venkově i ve městech.

1.2. Je třeba vytvořit komplexní nástroje pro shromažďování podrobných údajů o obyvatelstvu, zapojení komunit a potřebách mladých lidí ve venkovských oblastech. Investice do výzkumu a analýzy rozčleněných dat mají zásadní význam pro provádění cílených investic, politik a služeb. V tomto smyslu Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá zřízení Střediska pro sledování venkovských oblastí a vybízí k tomu, aby se pozornost soustředila na shromažďování údajů zaměřených na mladé lidi a na výměnu osvědčených postupů.

1.3. EHSV zdůrazňuje, že je důležité přijmout ucelené a meziodvětvové přístupy, které budou zahrnovat ověřování dopadu na venkovské oblasti a ověřování dopadu předpisů EU na mladé lidi, s cílem zajistit dlouhodobé provádění politik EU, jež bude mít náležitý dopad.

1.4. Aby byly venkovské oblasti pro mladé lidi přitažlivější, je nezbytné, aby byly k dispozici a snadno přístupné veřejné a komerční služby a služby pro mladé lidi, kvalitní zaměstnání a vzdělávání, digitální a fyzická infrastruktura, veřejná doprava, volnočasové aktivity a mládežnické kluby.

1.5. Iniciativy, jako je Pakt pro venkov ([1]), a opatření zaměřená na mládež (včetně vzdělávání, odborné přípravy, sportu a dobrovolnických činností), jakož i programy EU, jako je Erasmus+, Evropský sbor solidarity ([2]) nebo LEADER/CLLD ([3]), a iniciativy a projekty vedené mladými lidmi hrají zásadní úlohu při posilování postavení mladých lidí a zlepšování jejich zapojení do rozvoje venkova.

1.6. EHSV považuje za zásadní podporovat participativní cesty ke generační obměně a inkluzivnějšímu modelu správy, do něhož bude zahrnuto více zúčastněných stran a v jehož rámci budou zapojeny mládežnické organizace, organizovaná občanská společnost a tvůrci politik a zohledněny nové způsoby, jakými se mladí lidé zapojují prostřednictvím technologií a sociálních médií.

([1]) https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/rural-pact_en
([2]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_21_5402
([3]) https://ec.europa.eu/enrd/leader-clld_en.html

1.7. Má-li být stimulována udržitelná ekonomika ve venkovských oblastech, považuje EHSV za zásadní poskytovat kvalitní pracovní příležitosti se stabilními a konkurenceschopnými smlouvami, přiměřenou sociální ochranou a podporou podnikání. Zvláštní pozornost by měla být věnována mladým lidem, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, ženám, osobám se zdravotním postižením, zranitelným osobám a marginalizovaným komunitám. V zájmu podpory spravedlivé hospodářské soutěže, dodržování práv pracovníků a vytvoření rovných podmínek považuje EHSV za nezbytné zlepšit a posílit kolektivní vyjednávání, posílit sociální dialog a zajistit uplatňování mechanismu sociální podmíněnosti.

1.8. Je nezbytné usnadnit mladým venkovským podnikatelům přístup k půdě a úvěrům a podpořit krátké dodavatelské řetězce s cílem stimulovat udržitelnou ekonomiku ve venkovských oblastech a podpořit udržitelný rozvoj venkovských komunit. Považujeme za potřebné svěřit mladým lidem zemědělskou půdu, na které se aktuálně nehospodaří, a vytvořit soupis dostupné půdy pro mladé zemědělce, kteří mají zájem tuto půdu obdělávat. Mladí lidí budou díky pronájmu schopni efektivní výroby na půdě, která dnes leží ladem.

1.9. Klíčovou úlohu při podpoře rozvoje venkova hrají odborná příprava a vzdělávání na všech úrovních. Měl by u nich být uplatňován transformační přístup zohledňující místní situaci a potřeby komunity. Stěžejní roli může hrát organizovaná občanská společnost, která by tedy měla být zapojena do plánování a provádění těchto postupů. Dále se domníváme, že vzdělávání má mladé lidi vybavit znalostmi o zemědělsko-potravinářském odvětví, a přiblížit jim tak venkovské prostředí, vysvětlit základní potravinářské pojmy a poukázat na důležitou úlohu výrobců v zemědělsko-potravinářském řetězci. Z tohoto důvodu považujeme za nezbytné zařadit do školních osnov zemědělsko-potravinářský předmět.

1.10. EHSV zdůrazňuje, že je třeba se zaměřit na řešení otázky dovedností potřebných pro zvládnutí ekologické transformace a provádění opatření v oblasti udržitelného rozvoje, a to jak během Evropského roku dovedností, tak po jeho skončení.

1.11. EHSV vyzdvihuje úlohu evropských venkovských univerzit a decentralizovaných veřejných služeb. Ty totiž vzdělávání, odbornou přípravu, poradenství a vedení, které poskytují, přizpůsobují specifickým potřebám venkovských komunit. V tomto ohledu by mohlo být přínosné rovněž zapojení organizací občanské společnosti a posílení a rozvíjení neformálního vzdělávání.

2. **Mladí lidé jako klíčový přínos pro venkovské oblasti**

2.1. Evropa potřebuje vizi, odhodlání a účast všech mladých lidí, aby bylo možné vybudovat lepší budoucnost, která bude udržitelná, inkluzivní a digitální, bez ohledu na to, zda tito mladí lidé žijí ve venkovských nebo městských oblastech ([4]). Současné krize, jako je změna klimatu, úbytek biologické rozmanitosti, nedávná pandemie a válka na Ukrajině, odhalují křehkost našeho současného systému a naléhavou potřebu změny paradigmatu směrem k udržitelné ekonomice, která je pro nás zapotřebí ([5]). V této souvislosti se musí konečně stát skutečností zásada, že nesmí být opomenuta žádná osoba ani žádné území.

2.2. Cílem dlouhodobé vize EU pro venkovské oblasti ([6]) je vytvořit do roku 2040 venkovské oblasti, jež budou silnější, propojené, odolné a prosperující. Navzdory tomu, že ve venkovských oblastech žila v roce 2021 téměř jedna třetina obyvatel EU (137 milionů lidí) ([7]), však přetrvávají značné rozdíly mezi venkovem a městy. Zásadní význam má proto zajištění rovného zacházení s mladými lidmi a jejich plného zapojení ve venkovských i městských oblastech a posílení vazeb mezi venkovem a městy ([8]) ve všech členských státech. Venkovské oblasti hrají nepostradatelnou roli z hlediska hospodářské a sociální soudržnosti a také z hlediska udržitelné produkce potravin. Potýkají se však rovněž s odlivem obyvatelstva, zejména mladých lidí ([9]).

2.3. Strategie EU pro mládež na období 2019–2027 ([10]) slouží jako rámec pro evropskou spolupráci týkající se politik v oblasti mládeže. Jejím cílem je podporovat účast mladých lidí na demokratickém životě a zajistit jejich aktivní zapojení ve společnosti. Strategie se zaměřuje na tři základní oblasti (mobilizace, propojení a posílení postavení mladých lidí) a zahrnuje 11 konkrétních evropských cílů v oblasti mládeže.

2.4. Cíl v oblasti mládeže č. 6 „Podpora mladých lidí ve venkovských oblastech“ usiluje o dosažení několika dílčích cílů:

([4]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Na cestě k ucelené strategii pro udržitelný rozvoj venkova a měst (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 105, 4.3.2022, s. 49).
([5]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Udržitelné hospodářství v souladu s našimi potřebami (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C 106, 31.3. 2020, s. 1).
([6]) COM(2021) 345.
([7]) Urban-rural Europe – introduction (Městská/venkovská Evropa – úvod), Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Urban-rural_Europe_-_introduction#Area_and_population).
([8]) https://www.iied.org/rural-urban-linkages.
([9]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru: Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU (COM(2021) 345 final) (Úř. věst. C 290, 29.7.2022, s. 137).
([10]) https://youth.europa.eu/strategy_cs.

— zajistit dostupnost vhodné infrastruktury, včetně veřejných služeb, datového připojení a možností bydlení pro mladé lidi ve venkovských oblastech,

— vytvářet udržitelné a vysoce kvalitní pracovní příležitosti, které budou přístupné mladým lidem ve venkovských oblastech,

— podporovat decentralizaci činností, do nichž jsou zapojeni mladí lidé, a umožnit jim, aby byli přínosní pro místní komunity,

— aktivně zapojovat mladé lidi z venkovských oblastí do rozhodovacích procesů,

— zajistit rovný přístup k vysoce kvalitnímu vzdělávání, mentorství a odborné přípravě pro mladé lidi ve venkovských oblastech a

— vytvořit pozitivní image venkovských oblastí a zachovat a podporovat venkovské tradice.

2.5. Mladí lidé na venkově jsou cennými přispěvateli, kteří přinášejí nápady, inspiraci a energii, aby se venkovské oblasti staly silnějšími, propojenějšími, odolnějšími a více prosperujícími. Jejich tvořivost a nadšení jim umožňují aktivně se zapojovat ve venkovských komunitách a stimulovat nové hospodářské činnosti, které vedou k vytváření pracovních míst na místní úrovni.

2.6. Vzhledem k zásadní úloze mladých lidí pro rozvoj venkova je nezbytné mít k dispozici komplexní nástroje pro shromažďování podrobných údajů o obyvatelstvu, zapojení komunit a potřebách mladých lidí ve venkovských oblastech. Investice do výzkumu a analýzy rozčleněných dat (s přihlédnutím k faktorům, jako je pohlaví, dosažené vzdělání, státní příslušnost, možná slabá místa atd.) mají zásadní význam pro provádění cílených investic, politik a služeb, které odpovídají specifickým potřebám zkoumaných oblastí. V tomto smyslu EHSV vítá skutečnost, že Evropská komise zřídila Středisko pro sledování venkovských oblastí ([11]), a vybízí k tomu, aby se pozornost soustředila na shromažďování údajů zaměřených na mladé lidi.

2.7. Podpora výměny osvědčených postupů má zásadní význam pro rozvoj účinných politik, které posílí potenciál venkovských oblastí a zvýší jejich atraktivitu pro mladé lidi. K dosažení těchto cílů a k zajištění toho, aby se venkovské oblasti staly prosperujícím prostředím pro mladé lidi, může přispět sdílení zkušeností a využití evropských zdrojů. Je zásadně zapotřebí uznat a prosazovat zemědělsko-potravinářské odvětví jako zdroj atraktivních příležitostí pro mladé lidi ve venkovských oblastech.

2.8. Je nezbytné přijmout ucelené přístupy, které budou zahrnovat ověřování dopadu na venkovské oblasti ([12]) a ověřování dopadu předpisů EU na mladé lidi ([13]) ve všech útvarech Evropské komise. Tyto přístupy zajistí dlouhodobé provádění politik EU mající patřičný dopad, sníží nerovnosti a zohlední potřeby současných i budoucích generací ve venkovských i městských oblastech. V této souvislosti je třeba zajistit pevné propojení mezi venkovskými a městskými oblastmi.

3. **Jak učinit venkovské oblasti atraktivními pro mladé lidi**

3.1. Závěry Rady *Více příležitostí pro mladé lidi ve venkovských a odlehlých oblastech* ([14]) ze dne 26. května 2020 uznávají, že obyvatelstvo EU stárne, zejména ve venkovských a odlehlých oblastech a na ostrovech, a že je třeba zajistit lepší dostupnost a přístupnost veřejných a komerčních služeb, kvalitního zaměstnání a vzdělávání, digitální a fyzické infrastruktury, veřejné dopravy a volnočasových aktivit.

3.2. Tyto závěry vyzývají členské státy, aby podporovaly přístupy zaměřené na snížení nerovností mezi venkovskými/odlehlými oblastmi a městskými oblastmi a aby vypracovávaly meziodvětvová opatření, jež odrážejí názory a hledisko mladých lidí ve venkovských a odlehlých oblastech. To zahrnuje podporu podnikání a různých pracovních příležitostí v rámci zemědělských a dalších hospodářských činností, jakož i v sociální ekonomice a družstvech. Členské státy se rovněž vyzývají, aby prostřednictvím různých nástrojů aktivního občanství a služeb zaměřených na mládež zapojily mladé lidi do života místních komunit a aby podporovaly synergie mezi programy a iniciativami EU, jako je LEADER/CLLD, Erasmus+, Evropský sbor solidarity, Evropský sociální fond a záruky pro mladé lidi.

3.3. Navzdory pokroku v některých členských státech se venkovské oblasti stále potýkají s tím, jak přilákat mladé lidi. Problémem je zejména to, že se nedostává odpovídajících služeb, cenově dostupného bydlení a kvalitních pracovních příležitostí a že existují překážky bránící osobnímu a profesnímu rozvoji. Často jsou před venkovskými oblastmi upřednostňovány oblasti městské a příměstské.

([11]) https://observatory.rural-vision.europa.eu/?lng=cs&ctx=RUROBS.
([12]) https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_cs.
([13]) Ověřování dopadu předpisů EU na mladé lidi.
([14]) Úř. věst. C 193, 9.6.2020, s. 3.

3.4. Provádění návrhů nastíněných v těchto závěrech by zvýšilo atraktivitu venkovských a odlehlých oblastí mezi mladými lidmi, neboť jejich účinné uplatňování by jistě vedlo k tomu, že by se množství příležitostí pro mladé lidi ve venkovských oblastech zvýšilo.

3.5. Konkrétně je nezbytné:

— prosazovat při vypracovávání politik a strategií v oblasti mládeže meziodvětvové přístupy s cílem snížit nerovnosti mezi venkovskými/odlehlými a městskými oblastmi,

— posílit postavení mladých lidí ve venkovských komunitách prostřednictvím participativních modelů, zapojení mládežnických organizací a organizované občanské společnosti a provádění ověřování dopadu předpisů EU na mladé lidi,

— zajistit, aby členské státy a programy EU podporovaly, financovaly a upřednostňovaly služby pro mladé lidi a mládežnické kluby, zejména ty v odlehlých oblastech, jejichž fungování zajišťují dobrovolnické organizace,

— poskytnout mladým lidem a mládežnickým organizacím odpovídající prostory k setkávání (včetně sportovních a rekreačních zařízení), se zvláštním zaměřením na osoby, které jsou zranitelné nebo mají zdravotní postižení,

— zlepšit možnosti cestování mezi venkovskými a městskými oblastmi prostřednictvím investic do infrastruktury a udržitelné mobility, včetně služeb místní veřejné dopravy, které by měly být prosazovány a podporovány,

— investovat do infrastruktury IT a vysokorychlostního širokopásmového připojení s cílem zajistit konektivitu a přístup k digitálním zdrojům,

— podporovat mladé lidi, kteří se hodlají vrátit do venkovských oblastí, prostřednictvím cíleného opatření týkajícího se pronájmu nebo nákupu domů a podporovat obnovu opuštěných domů a pozemků prostřednictvím daňových úlev,

— poskytovat finanční podporu usnadňující přístup k půdě zaměřenou na mladé lidi,

— zajistit odpovídající struktury pro sociální dialog s cílem posílit pracovněprávní vztahy a zajistit důstojné pracovní podmínky pro všechny.

3.6. Jedna z kritických výzev v odvětví zemědělství je demografická a týká se věku zemědělců. Je alarmující, že pouze jeden zemědělec z deseti je mladší 40 let. Situace je ještě znepokojivější u žen, kde do této věkové skupiny spadá pouze jedna z dvaceti žen v zemědělství. V roce 2020 mělo z vedoucích pracovníků zemědělských podniků v EU méně než 35 let přibližně 6,5 %. Mnoho mladých lidí, kteří zvažují práci v zemědělství, má obavy ohledně přístupu k financování, půdě, kapitálu a znalostem ([15]). Řešení těchto zásadních otázek a odstranění generační propasti a genderových rozdílů má zásadní význam pro budoucí udržitelnost a inkluzivnost zemědělského odvětví.

3.7. Nová společná zemědělská politika (SZP) nabízí členským státům řešení s cílem podpořit generační obměnu a genderovou rovnost, včetně větší podpory pro mladé zemědělce. Členské státy jsou na podporu mladých zemědělců povinny vynaložit alespoň 3 % přímých plateb. Na pomoc mladým zemědělcům při zakládání podniků nebo zahajování činnosti, při investování do těchto podniků či činnosti a při jejich udržování v prvních letech jsou vyčleněny veřejné výdaje ve výši 8,5 miliardy EUR. Cílem těchto strategií je pomoci v období 2023–2027 téměř 380 000 nových mladých zemědělců vybudovat si pozici ([16]). Je třeba zajistit, aby tato opatření byla bedlivě sledována. Vedle toho je k zajištění životaschopnosti nově vzniklých projektů třeba dosáhnout také spravedlivých cen ve výrobě a hospodářské udržitelnosti. Nebude-li venkov prosperující a produktivní, mladé lidi nepřitáhne.

3.8. Síť SZP a Středisko pro sledování venkovských oblastí by měly sledovat nejen cíl, kterým je 380 000 nových zemědělců, ale také vytváření dalších pracovních příležitostí a zároveň odhalovat překážky, podporovat řešení v oblasti mezigeneračních přechodů a sdílet zemědělské a další obchodní modely, mimo jiné ve sféře sociální ekonomiky a družstev.

([15]) Regionální ročenka Eurostatu (2023).
([16]) SZP 2023–27: Mladí zemědělci, Evropská komise.

3.9. Vedle zemědělských politik a fondů je nezbytné přijmout silný meziodvětvový politický přístup, který zohlední generační obměnu. Tento přístup pomůže překlenout propast mezi venkovskými oblastmi a městy. Aby se například venkovské oblasti svou atraktivitou co do příležitostí a kvality života vyrovnaly oblastem městským, je nezbytné investovat do bydlení a míst pro setkávání. Pandemie COVID-19 a následný nárůst práce na dálku vedly mnoho lidí k rozhodnutí přestěhovat se do venkovských oblastí. Digitální propast a nedostatečná infrastruktura v těchto regionech jsou však bohužel stále významnými problémy, které mají dopad na telekomunikační sítě a brání v přístupu ke službám.

3.10. Celkové dobré životní podmínky a identitu venkovské mládeže mohou posílit také iniciativy zaměřené na aktivní činnost komunit, zachování kultury a mezigenerační dialog. V oblastech, v nichž jsou lidé nábožensky založeni a kostely patří k místům společenského dění a v nichž působí sdružení občanské společnosti, hrají tyto iniciativy stěžejní úlohu při utváření kulturní struktury.

3.11. Významnou hrozbu pro evropské země představuje rovněž dezertifikace, sucha a povodně ([17]). Situaci pak dále zhoršují změna klimatu, eroze půdy, neudržitelné hospodaření s vodou a neudržitelné postupy využívání půdy. Studie zdůrazňují, že obzvláště zranitelnými regiony co do dezertifikace jsou rozsáhlé části Španělska, jižní Itálie, jihovýchodní Evropy a delty Dunaje. Pokud se nic nepodnikne, mohlo by být do konce století ohroženo přibližně 11 % evropských území. Tento znepokojivý trend by mohl ohrozit rostlinnou a živočišnou výrobu, což by vedlo k upouštění od zemědělství a ke zvýšení zranitelnosti. Je třeba urychleně přijmout opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu a k provádění udržitelných postupů obhospodařování půdy za účelem ochrany evropského zemědělství ([18]). Propojení tohoto úsilí s mezigenerační obměnou zajistí aktivní zapojení mladých lidí do udržitelných zemědělských postupů a podpoří smysl pro klimatickou spravedlnost, čímž se zajistí vyvážená a udržitelná budoucnost venkovských oblastí.

3.12. Dlouhodobá odolnost venkova vyžaduje mezigenerační spolupráci založenou na vzájemném respektu a podpoře. Vedle programu Erasmus+ na venkově a dalších iniciativ zaměřených na posílení postavení by měly existovat zvláštní politiky mentorování. Kromě toho je třeba více investovat do učňovské přípravy, a to nejen v oblasti zemědělství a lesnictví, ale i do odborné přípravy ohledně dalších venkovských řemesel, kultury a podnikání, aby se zajistil kvalitní přenos dovedností a znalostí. Je rovněž důležité začlenit do školní výuky nebo do vzdělávání v jiných kontextech zvláštní programy tutorství pro mladé lidi žijící v městských oblastech, aby se tito mladí lidé seznámili s venkovskými oblastmi a zemědělskými činnostmi.

3.13. Další výzvy pro sociální a hospodářskou udržitelnost venkovských oblastí plynou z problémů zemědělců v oblasti duševního zdraví a také z toho, že zemědělci nemají dostatek volného času. Těmito výzvami je nutno se patřičně zabývat. Je třeba náležitě propagovat, podporovat a šířit iniciativy, jako je projekt Farmwell ([19]).

3.14. Pro účinnou podporu iniciativ a pro zvýšení potenciálu a zlepšení příležitostí ve venkovských oblastech má zásadní význam komplexní komunikační strategie určená mladým lidem a vypracovaná veřejnými institucemi na všech úrovních a organizacemi pracujícími s mládeží.

4. **Správa**

4.1. Zapojení mládeže má pro rozvoj venkova zásadní význam, neboť mladí lidé jsou zastánci udržitelnosti a ochrany životního prostředí. Měli by být ústředním prvkem inkluzivnějšího modelu správy zahrnujícího více zúčastněných stran a měli by se zapojovat do rozhodování ve všech fázích, od přípravy návrhů až po jejich provádění, monitorování a navazující činnosti ([20]), a to i prostřednictvím vytváření víceodvětvových platforem. Tyto participativní cesty ke generační obměně by rovněž měly zohledňovat nové způsoby, jakými se mladí lidé zapojují prostřednictvím technologií a sociálních médií.

4.2. Vize, ambice a požadavky mladých lidí musí být důsledně projednávány a zvažovány, přičemž je třeba zajistit jejich účinné začlenění do schválených a prováděných opatření, plánů a programů.

4.3. Pakt pro venkov, venkovské parlamenty ([21]) a komunitně vedený místní rozvoj (CLLD a LEADER/CLLD) jsou klíčovými rámci pro posílení postavení mladých lidí a zajištění toho, že budou mladí lidé hrát přední úlohu. Posílení těchto programů a iniciativ umožňuje komunitám účinně řešit problémy venkova a stimulovat udržitelný pokrok.

([17]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Udržitelné hospodaření s vodou a klimatická krize: oběhová a jiná řešení pro zemědělsko-potravinářský systém EU v rámci budoucí „modré dohody“ (Úř. věst. C 349, 29.9.2023, s. 80).

([18]) Desertification and agriculture (Dezertifikace a zemědělství), EPRS.

([19]) https://farmwell-h2020.eu/.

([20]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru: Dlouhodobá vize pro venkovské oblasti EU (Úř. věst. C 290, 29.7.2022, s. 137) a stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Směrem ke strukturovanému zapojení mládeže v otázkách klimatu a udržitelnosti v rámci rozhodovacího procesu EU“ (Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 44).

([21]) https://europeanruralparliament.com/index.php/home/about-us.

4.4. Účast rad mládeže a mládežnických organizací v komunitě Paktu pro venkov na celostátní úrovni dodává na váze názorům venkovských oblastí, podporuje spolupráci a vede ke konkrétním závazkům, které je třeba posílit prostřednictvím uceleného a územního přístupu. Měla by být podporována výměna znalostí, nástrojů a osvědčených postupů mezi zeměmi EU a třetími zeměmi.

4.5. Je třeba zlepšit zastoupení mladých lidí z venkovských oblastí v politice, aby se zajistilo, že budou vyslyšeny jejich názory a odpovídajícím způsobem zastoupeny jejich potřeby.

5. **Udržitelná pracovní místa**

5.1. Zemědělství a odvětví související s potravinami zaměstnávají v EU více než 44 milionů lidí (jen v zemědělském odvětví pracuje v řádném zaměstnaneckém poměru 20 milionů osob) ([22]). Je pro ně však obtížné přilákat mladší generace kvůli omezenému počtu atraktivních pracovních míst a kvůli sezónní povaze mnoha pracovních příležitostí.

5.2. Tato nedostatečná přitažlivost pro mladší jedince vyvolává obavy ohledně schopnosti odvětví přizpůsobit se složitým programům zaměřeným na udržitelnost, konkurenceschopnost a sociální a environmentální očekávání.

5.3. V zájmu řešení těchto problémů je zásadní poskytovat kvalitní pracovní příležitosti se stabilními a konkurenceschopnými smlouvami, přiměřenou sociální ochranou a podporou podnikání. Digitalizace a spravedlivá pravidla hospodářské soutěže pro malé a střední podniky mohou rovněž stimulovat udržitelnou ekonomiku ve venkovských oblastech, zejména u mladších osob.

5.4. K podpoře spravedlivé hospodářské soutěže, dodržování práv pracovníků a vytvoření rovných podmínek je zapotřebí silné kolektivní vyjednávání, posílený strukturovaný sociální dialog a uplatňování mechanismu sociální podmíněnosti ve venkovských oblastech a na nižší než celostátní úrovni.

5.5. Dalším významným aspektem je zaměstnanost žen. V tomto ohledu jsou zapotřebí politiky zaměřené na komplexní začlenění žen na trhu práce v zemědělském a potravinářském odvětví, a to s cílem řešit související výzvy. Klíčovou úlohu pro zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí pro ženy hraje zajištění základní infrastruktury v oblasti péče, neboť to ženám usnadňuje vstup mezi pracovní sílu.

5.6. Je třeba zintenzívnit úsilí, jehož účelem je povzbudit a podpořit mladé lidi, kteří se zapojují do všech možných hospodářských činností ve venkovských a odlehlých oblastech, a to i prostřednictvím vzdělávací a ekonomické podpory. Přínosné mohou být mezigenerační mentorské a učňovské programy a vazby na vzdělávací příležitosti, jako je Erasmus+.

5.7. Krátké dodavatelské řetězce přispívají k udržitelnějším, odolnějším a diverzifikovanějším zemědělsko-potravinářským činnostem, vytvářejí pracovní místa a udržují lidi ve venkovských oblastech. Mladí zemědělci a venkovští podnikatelé navíc často stojí v čele iniciativ, které obnovují tradiční činnosti související s půdou. Měly být poskytovány veřejné investice a podpora zaměřené na propagaci a zlepšování místních produktů. Je třeba podporovat mladé lidi, kteří se na tomto poli angažují, aby i nadále mohli vykonávat tuto činnost.

5.8. Omezený přístup k půdě a potíže se získáváním úvěrů, zejména pro mladé lidi, představují pro zemědělské i nezemědělské podniky problém. Mezi zemědělskými výrobci se největší potíže s přístupem k financování vyskytují u malých zemědělských podniků, mladých zemědělců, nových účastníků na trhu a inovativních investic ([23]). Usnadnění přístupu k půdě a úvěrům venkovským podnikatelům, zejména mladým vlastníkům, může stimulovat udržitelnou ekonomiku a napomoci udržitelnému rozvoji venkovských komunit.

5.9. Zpoždění 6 až 8 měsíců u plateb SZP představují překážku pro finanční stabilitu a plánování v rámci zemědělského odvětví, zejména pro mladé lidi, a je třeba tento problém odstranit. Zefektivnění a zjednodušení správních postupů na všech úrovních, od úrovně EU až po regionální a celostátní úroveň, může pomoci a skutečně se stát pobídkou, zejména pro mladé lidi, a může rovněž zlepšit účinnost a účelnost správy.

5.10. Pracovní příležitosti ve venkovských oblastech mimo odvětví zemědělství – např. v cestovním ruchu, kultuře a sportu – přispívají k udržitelnému rozvoji a životaschopnosti těchto oblastí a mohou přilákat mladé lidi, a proto musí být odpovídajícím způsobem podporovány.

6. **Oborná příprava a vzdělávání**

6.1. Odborná příprava a vzdělávání na všech úrovních hrají klíčovou úlohu při podpoře rozvoje venkova tím, že zajišťují nezbytné dovednosti a znalosti.

([22]) Zemědělství – činnosti EU (https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/agriculture_cs).
([23]) Financial needs in the agriculture and agri-food sectors in the European Union (Finanční potřeby v zemědělství a zemědělsko-potravinářském odvětví v Evropské unii), fi-compass, 2020.

6.2. Vzdělávací systémy by měly zahrnovat transformativní vzdělávání, které mladým lidem umožní podněcovat systémové změny ([24]). Podle nedávné zprávy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC) má „transformativní učení rozhodující význam, neboť pomáhá podnítit jak společné uvědomění, tak kolektivní postup“ ([25]). Transformativní vzdělávání podle definice UNESCO aktivně zapojuje jednotlivce prostřednictvím praktických zkušeností, pozorování a komplexní perspektivy. Podporuje ucelený rozvoj a umožňuje lidem smysluplně se zapojit do života svých komunit.

6.3. Evropský rok dovedností 2023 by měl být zaměřen na řešení otázky dovedností potřebných pro zvládnutí ekologické a digitální transformace a provádění opatření v oblasti udržitelného rozvoje. V rámci tohoto roku by měla být věnována pozornost problémům, jimž čelí mladí lidé v rychle se měnícím světě.

6.4. V odborné přípravě a vzdělávání by měl být uplatňován průřezový přístup zohledňující místní situaci a potřeby komunity. Do plánování a provádění těchto postupů by měla být zapojena organizovaná občanská společnost, která zastupuje a podporuje požadavky lidí, jež se často mění.

6.5. Jsou nezbytné investice do dovedností a kvalifikací, zejména s ohledem na to, že profesní dráhy v tomto odvětví jsou přerušované, a na nové pracovní příležitosti vytvořené ekologickou transformací a oběhovým hospodářstvím, které vyžadují specifické dovednosti. Náležitá podpora by měla být poskytována mladým lidem, kteří nejsou zaměstnáni ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, osobám se zdravotním postižením, zranitelným osobám a marginalizovaným komunitám ve venkovských oblastech.

6.6. Program Erasmus+ a iniciativa LEADER/CLLD by měly nabízet konkrétní příležitosti k rozvoji vůdčích dovedností a ke zlepšení porozumění mezi mladými lidmi ve venkovských a městských oblastech. To může usnadnit jejich účast na inkluzivnějším modelu správy, do něhož bude zahrnuto více zúčastněných stran.

6.7. Vzdělávání, odborná příprava a výzkum hrají klíčovou úlohu při přehodnocování zemědělských a pasteveckých činností na ostrovech a ve vnitrozemských a horských oblastech, usnadňují generační výměnu v rodinných zemědělských podnicích a zajišťují udržitelný a územně spravedlivý rozvoj v EU. Zlepšení kvality lidského kapitálu má zásadní význam pro splnění očekávání spotřebitelů, pokud jde o kvalitu a udržitelnost výroby.

6.8. U nové generace vedoucích zemědělských podniků by se mohlo očekávat, že budou mít nezbytné dovednosti k tomu, aby: produkovali efektivněji a současně chránili životní prostředí; přispívali k úsilí souvisejícímu se změnou klimatu; uspokojovali požadavky společnosti, pokud jde o zdravou a vyváženou stravu a dobré životní podmínky zvířat; drželi krok se stále rychlejším vědeckým a technologickým pokrokem. S kvalifikovanější pracovní silou může mít odvětví zemědělství potenciál zvýšit svou produktivitu a schopnost vytvářet příjmy ([26]).

6.9. Evropské venkovské univerzity a decentralizované veřejné služby hrají důležitou roli při poskytování vzdělávání, odborné přípravy, poradenství a vedení, které přizpůsobují specifickým potřebám venkovských komunit. Tyto instituce přispívají k rozvoji venkova tím, že nabízejí relevantní programy a služby, které podporují místní potřeby. V tomto ohledu by mohlo být přínosné rovněž zapojení organizací občanské společnosti a posílení a rozvíjení neformálního vzdělávání.

7. **Osvědčené postupy pro řešení problémů mladých lidí na venkově**

7.1. Tento oddíl vyzdvihuje několik osvědčených postupů, jež jsou příkladem odhodlání a závazku jednotlivců, organizací a komunit uskutečňovat pozitivní změny ve venkovských oblastech, jsou v souladu s doporučeními uvedenými v Závěrech a doporučeních a ilustrují transformační dopad, který mohou mít na mladé lidi na venkově. Tyto iniciativy společně předestírají plán pro budování lepší budoucnosti pro všechny, v němž venkovské oblasti hrají zásadní úlohu pro hospodářskou a sociální soudržnost a mladým lidem se dostává rovného zacházení a je jim umožněno plné zapojení, a to jak ve venkovském, tak v městském prostředí.

7.2. Podpora shromažďování údajů a výzkumu zaměřeného na mládež, které mají být vodítkem pro cílené investice a politiky: Tematická skupina pro zaměstnanost mladých lidí na venkově ([27]), jež funguje v rámci sítě EU pro SZP, identifikuje problémy, kterým čelí mladí lidé v celé Evropské unii, a podporuje výměnu nápadů a iniciativ, čímž usnadňuje sdílení údajů a znalostí. Užitečná při shromažďování údajů a úsilí o zapojení komunit může být rovněž komunita Paktu pro venkov.

([24]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Posílení postavení mladých lidí s cílem dosáhnout udržitelného rozvoje prostřednictvím vzdělávání (Úř. věst. C 100, 16.3. 2023, s. 38).
([25]) Climate Change 2022: Mitigation of climate change (Změna klimatu 2022: Zmírňování změny klimatu), s. 2871.
([26]) Regionální ročenka Eurostatu (2023).
([27]) https://eu-cap-network.ec.europa.eu/thematic-group-rural-youth-employment-voice-rural-youth_en

7.3. Potřeba učinit venkovské oblasti atraktivními pro mladé lidi: Komunita Paktu pro venkov, Evropský prostor vzdělávání ([28]), inovativní sociální startup „Ca' Colonna" ([29]) a programy EU, jako jsou Erasmus+ a Evropský sbor solidarity, úspěšně sehrávají zásadní úlohu, pokud jde o posilování postavení mladých lidí, jejich rozsáhlejší zapojení do rozvoje venkova a zajištění toho, aby jim tyto služby byly dostupné. Tyto iniciativy zajišťují kvalitní služby, zaměstnanost, vzdělávání a dostupnou infrastrukturu.

7.4. Podpora generační obměny a správy zahrnující více zúčastněných stran: projekt COCOREADO ([30]), rámec OSN Youth2030 ([31]) a projekt RURBEST22 ([32]) posilují postavení mladých lidí, podněcují spolupráci a zohledňují vyvíjející se způsoby zapojení mladých lidí prostřednictvím technologií a sociálních médií, a to v souladu s výzvou EHSV k podpoře participativních cest. Správu, která zahrnuje více zúčastněných stran, a zapojení mládeže a tvůrců politik prosazuje taktéž komunita Paktu pro venkov.

7.5. Význam udržitelné ekonomiky a kvalitních pracovních míst: Evropská platforma pro školní vzdělávání ([33]) a nové programy Erasmus a Evropský sbor solidarity nabízejí kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu a stabilní pracovní smlouvy. Tyto programy se rovněž zasazují o dodržování práv pracovníků a rovné podmínky, což odpovídá našemu závazku podporovat kvalitní pracovní příležitosti. I zde hraje svou úlohu komunita Paktu pro venkov, která prosazuje vytváření pracovních příležitostí ve venkovských oblastech.

7.6. Pokud jde o doporučení usnadnit přístup k půdě a úvěrům: Francouzská iniciativa týkající se veřejné námořní oblasti ([34]) otevírá dveře mladým podnikatelům na venkově, neboť zjednodušuje přístup k půdě. Podporuje tak vizi EHSV spočívající ve snazším přístupu k půdě a úvěrům pro venkovské podnikatele a udržitelném hospodářském růstu.

7.7. Doporučení týkající se průřezového vzdělávání a odborné přípravy je doplněno Evropskou platformou pro školní vzdělávání a projekty COCOREADO a Eco-Schools ([35]). Tyto postupy podporují vzdělávání na všech úrovních přizpůsobené místním potřebám a odrážejí význam průřezového vzdělávání a zapojení komunit. Odbornou přípravu a vzdělávání na různých úrovních týkající se udržitelných potravinových systémů zahrnuje rovněž akce mládeže pro lepší budoucnost potravin ([36]), kterou zaštiťuje Světové potravinové fórum (World Food Forum).

7.8. S výzvou k zaměření se na dovednosti potřebné pro ekologickou transformaci souzní akce mládeže pro lepší budoucnost potravin, kterou zaštiťuje Světové potravinové fórum a jež hraje zásadní úlohu při řešení otázky dovedností potřebných pro ekologickou transformaci a opatření v oblasti udržitelného rozvoje, zejména v souvislosti s potravinovými systémy a zemědělstvím.

7.9. Uznání úlohy venkovských univerzit, decentralizace a neformálního vzdělávání: Evropská platforma školního vzdělávání a projekt COCOREADO demonstrují, jak zásadní význam má vzdělávání, poradenství a vedení přizpůsobené venkovským komunitám. Jejich důraz na zapojení občanské společnosti je v naprostém souladu s tím, jakou úlohu občanská společnost v rozvoji venkova hraje.

V Bruselu dne 14. prosince 2023.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru

Oliver RÖPKE

([28]) https://education.ec.europa.eu
([29]) https://www.cacolonna.it
([30]) https://cocoreado.eu/cocoreado
([31]) https://www.unyouth2030.com
([32]) http://elard.eu/actions/rural-youth-in-action-from-local-to-european-level
([33]) https://school-education.ec.europa.eu/en
([34]) https://strugglesforlandforum.net/un-exemple-de-gestion-des-communs-lespace-public-maritime
([35]) https://www.ecoschools.global
([36]) https://www.world-food-forum.org/youth-action/en